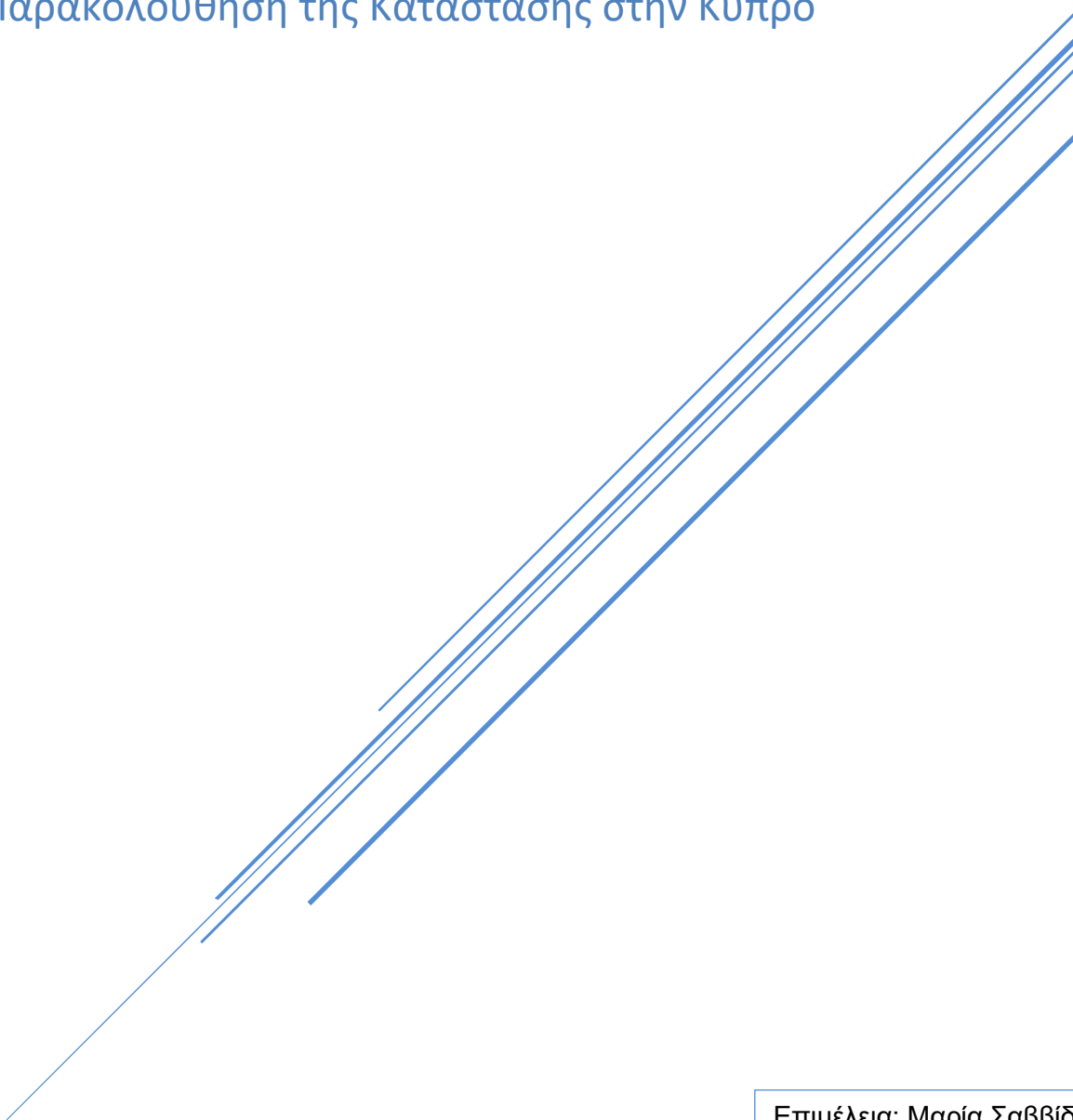

ΑΡΧΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ
ΕΞΑΡΤΗΣΕΩΝ ΚΥΠΡΟΥ

ΕΝΑΣΧΟΛΗΣΗ ΜΕ ΤΑ ΤΥΧΕΡΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ

Παρακολούθηση της Κατάστασης στην Κύπρο

Επιμέλεια: Μαρία Σαββίδου

Λειτουργός Τμήματος
Παρακολούθησης ΕΚΤΕΠΝ / ΑΑΕΚ

Εισαγωγή: Η ενασχόληση με τυχερά παιχνίδια σε αριθμούς ...

Τις τελευταίες δεκαετίες η ολοένα και περισσότερη εξοικείωση του πληθυσμού με τις ψηφιακές τεχνολογίες και η ταυτόχρονα αυξανόμενη προσφορά τυχερών παιχνιδιών συντελούν στη δημιουργία ενός δυναμικού περιβάλλοντος νέων συνηθειών και συμπεριφορών, που σχετίζονται με τα τυχερά παιχνίδια (Gainsbury, 2015).

Σχεδόν όλοι οι άνθρωποι έχουν παίξει στη διάρκεια της ζωής τους κάποιο τυχερό παιχνίδι. Παρ' ότι ο σκοπός των παικτών είναι συνήθως η διασκέδαση, υπάρχει ένα ποσοστό που χάνει τον έλεγχο, με αποτέλεσμα σοβαρά ψυχολογικά, κοινωνικά και οικονομικά προβλήματα

Ο παθολογικός τζόγος αποτελεί μια εξαρτητική συμπεριφορά χαρακτηριζόμενη από την απώλεια αυτοελέγχου και τη βαθμιαία οικονομική, ηθική και συναισθηματική εξάντληση του παίκτη. Στα πλαίσια της εξαρτητικής αυτής συμπεριφοράς ο παίκτης θέλει να παίξει όλο και περισσότερο, συχνά χάνοντας την έννοια του χρόνου και παρουσιάζει μεταπτώσεις στα συναισθήματα του. Η απότομη διακοπή του τζόγου παρουσιάζει συχνά σύνδρομο στέρησης, ανάλογου των άλλων καταχρήσεων, με συμπτώματα όπως: πόνος στο στομάχι, ναυτία, ίλιγγος, διαταραχές διατροφής και ύπνου, άγχος, δυσφορία. Κάποιες φορές παρατηρείται επιληψία ή ακόμα και κατάθλιψη (Γαβαλά και συν.,2015).

Μέσα από την ανασκόπηση της διεθνούς βιβλιογραφίας φαίνεται ότι οι άνδρες προτιμούν παιχνίδια όπως χαρτιά, ρουλέτα, ζάρια και στοιχηματισμό σε αθλήματα, ιπποδρομίες ή κυνοδρομίες, ενώ οι γυναίκες φαίνεται να παίζουν περισσότερο στα καζίνο. Και τα δύο φύλα παρουσιάζουν άγχος και κατάθλιψη, αλλά οι γυναίκες είναι πιο πιθανό να αναφέρουν άγχος και απόπειρες αυτοκτονίας. Γενικά, η πλειονότητα των παθολογικών παικτών εμφανίζει υψηλότερο ποσοστό αυτοκτονικού ιδεασμού (12–24% σε δείγματα εξαρτημένων παικτών) σε σχέση με τον γενικό πληθυσμό (Raylu και Oei, 2002), στοιχείο το οποίο θα φανεί και μέσα από την παρούσα έκθεση, καθώς ένα στα τέσσερα άτομα που βρέθηκε στη θεραπεία λόγω παθολογικής ενασχόλησης με τα τυχερά παιχνίδια, ανέφερε αυτοκτονικές σκέψεις.

Τόσο στην Ευρώπη όσο και στην Κύπρο όπως θα δούμε και στην παρούσα έκθεση, η εξάρτηση από τα τυχερά παιχνίδια αφορά κυρίως σε άνδρες, έχει πρώιμη έναρξη και επιφέρει σοβαρά ψυχοκοινωνικά και οικονομικά προβλήματα. Παράλληλα, παρουσιάζει υψηλή συννόηση με άλλες ψυχικές διαταραχές και εξαρτήσεις.

Μέσα από μια σύντομη απεικόνιση της κατάστασης που επικρατεί βάσει ερευνών που διεξάγει η ΑΑΕΚ αλλά και της έκθεσης που ακολουθεί και αφορά κυρίως στον Επιδημιολογικό Δείκτη Αίτησης Θεραπείας, θα μπορούσαμε να αναφέρουμε εν συντομία 10 κύρια συμπεράσματα που προέκυψαν από την παρακολούθηση του φαινομένου.

- 1.** Το ποσοστό του γενικού πληθυσμού που έχει ασχοληθεί με στοιχήματα μέσα στους τελευταίους 12 μήνες ανέρχεται στο 23%, ενώ η εντατική ενασχόληση με τα τυχερά παιχνίδια, εντός και εκτός Διαδικτύου, (2-3 φορές την εβδομάδα), αναφέρθηκε από το 3% του πληθυσμού (ΑΑΕΚ, 2019).
- 2.** Το πιο δημοφιλές παιχνίδι ανάμεσα στον γενικό πληθυσμό είναι η κατηγορία λόττο, τζόκερ (ΑΑΕΚ, 2019).
- 3.** Εκτιμήθηκε ότι περίπου το 3.6% του πληθυσμού παρουσιάζει προβληματική ενασχόληση με το στοιχηματισμό, ενώ ανάμεσα στους μαθητές το ποσοστό αυτό ανέρχεται στο 6.6% (ΑΑΕΚ, 2019; ESPAD Group 2020).
- 4.** Τα ποσοστά ενασχόλησης των μαθητών τόσο εντός του Διαδικτύου (22%), όσο και εκτός (27%), ξεπερνά κατά πολύ τον μέσο όρο της έρευνας (ESPAD Group 2020).
- 5.** Το πιο δημοφιλές παιχνίδι ανάμεσα στα άτομα που αιτήθηκαν θεραπείας είναι το αθλητικό στοίχημα σε πρακτορείο.
- 6.** Πιο σύντομα οδηγούνται στη θεραπεία οι χρήστες που ασχολούνται με παιχνίδια καζίνο και πιο αργά οι χρήστες που ασχολούνται με ξυστό/κρατικό λαχείο και Τόμπολα/bingo.
- 7.** Το προφίλ του χρήστη που βρίσκεται σε θεραπεία είναι: Άνδρας, 34 ετών, Κύπριος, με υψηλό μορφωτικό επίπεδο και σταθερή απασχόληση.
- 8.** Περίπου ένα στα τρία άτομα που βρέθηκαν στη θεραπεία λόγω παθολογικής ενασχόλησης με τα τυχερά παιχνίδια παρουσίασαν κατάθλιψη, άγχος και άλλες ψυχικές διαταραχές
- 9.** Τα πιο σοβαρά προβλήματα που ανέφεραν τα άτομα που βρέθηκαν στη θεραπεία ήταν τα Οικονομικά Προβλήματα, τα προβλήματα Ψυχικής Υγείας, τα οικογενειακά προβλήματα ενώ ένα σημαντικό ποσοστό ανέφερε αυτοκτονικές σκέψεις (20%).
- 10.** Ένα υψηλό ποσοστό (35%) παρουσιάζει πρόωρη εγκατάλειψη και διακοπή της θεραπείας.

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΣΤΟΝ ΓΕΝΙΚΟ ΚΑΙ ΜΑΘΗΤΙΚΟ ΠΛΗΘΥΣΜΟ

ΓΕΝΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ

Το ποσοστό του γενικού πληθυσμού που έχει ασχοληθεί με στοιχήματα κατά τον τελευταίο χρόνο ανέρχεται στο 23%, ενώ η εντατική ενασχόληση με τα τυχερά παιχνίδια, εντός και εκτός Διαδικτύου, (2-3 φορές την εβδομάδα), αναφέρθηκε από το 3,2% του πληθυσμού.

Τα ψηλότερα ποσοστά εντοπίστηκαν ανάμεσα σε νέους άνδρες 25-34 ετών, οι οποίοι διαμένουν σε προσφυγικούς συνοικισμούς αγροτικών περιοχών. Το πιο δημοφιλές παιχνίδι είναι η κατηγορία λόττο, τζόκερ.

Εννέα σχεδόν στα δέκα άτομα που στοιχηματίζουν ασχολούνται με αυτήν την κατηγορία παιχνιδιών. Οι μισοί σχεδόν (46,2%) ασχολούνται με το λόττο/τζόκερ μια φορά το μήνα και οι υπόλοιποι (42,1%) το κάνουν πιο συχνά. Δύο στους δέκα ασχολούνται με στοιχήματα σε αθλήματα/ διαγωνισμούς ζώων, ενώ πιο αραιά είναι η ενασχόληση με φρουτάκια και παιχνίδια με τράπουλα/ ζάρια (11,5% και 12,3% αντίστοιχα).

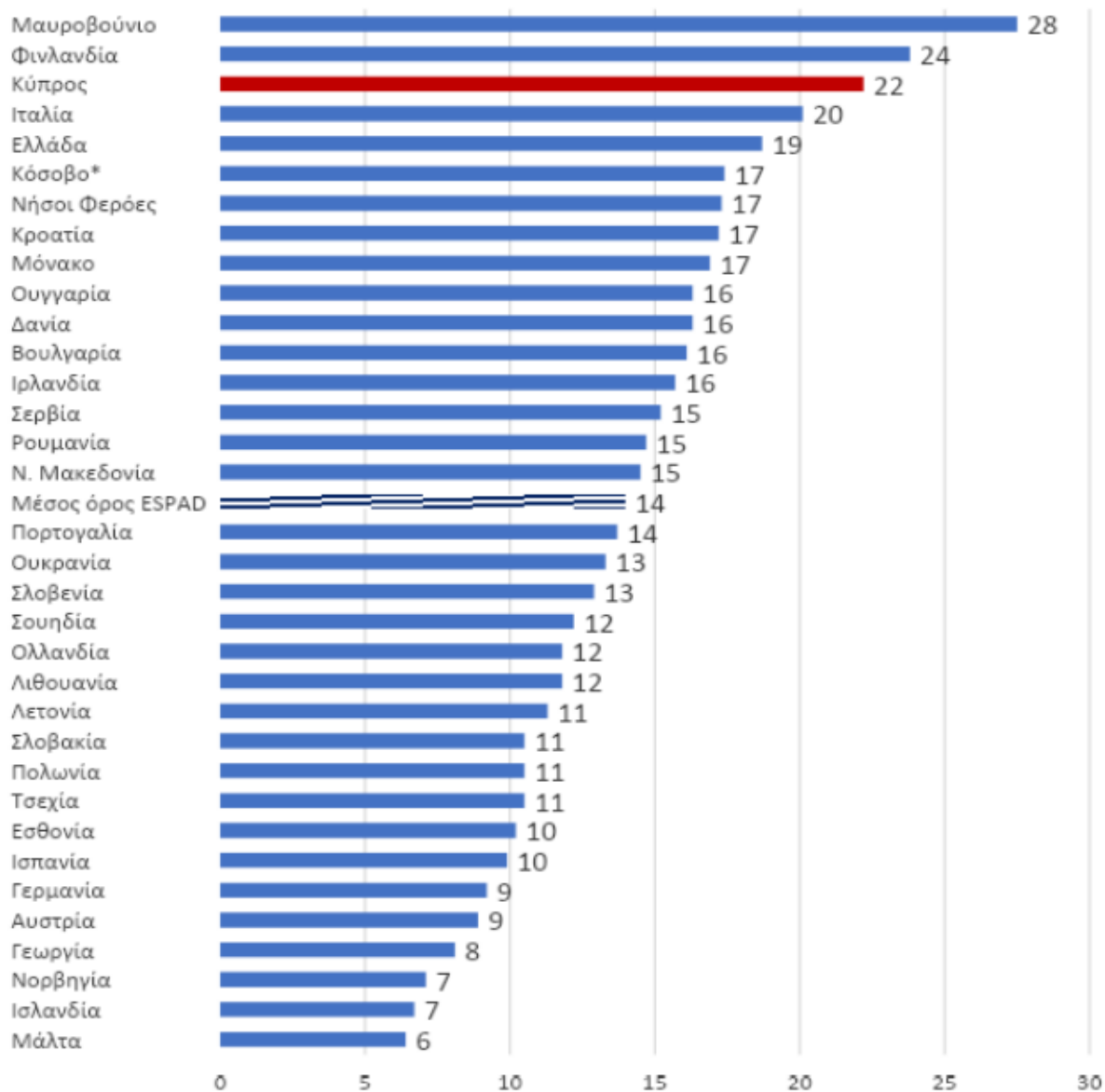
Χρησιμοποιώντας το «**lie/bet questionnaire**», εκτιμήθηκε ότι περίπου το 3.6% του πληθυσμού παρουσιάζει προβληματική ενασχόληση με το στοιχηματισμό.

Χρησιμοποιώντας το **Problem Gambling Screening Index (PGSI)**, με σκοπό τη διάκριση των περιπτώσεων προβληματικής ενασχόλησης με το στοιχηματισμό, εκτιμήθηκε ότι περίπου το 2% του πληθυσμού είναι παίκτες σε χαμηλό κίνδυνο, το 1.2% παίκτες σε μέτριο κίνδυνο και το 1% παθολογικοί ή προβληματικοί παίκτες.

ΜΑΘΗΤΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ

Σε ό,τι αφορά τους μαθητές στην Κύπρο, φαίνεται να στοιχηματίζουν χρήματα, κατά πολύ περισσότερο από τους Ευρωπαίους μαθητές, όπως απεικονίζεται πιο κάτω.

ΣΤΟΙΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΚΑΤΑ ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ ΕΤΟΣ (%)

Πηγή: ESPAD Group (2020), AAEK (2020)

Η διαφορά από τον μέσο όρο της έρευνας είναι ιδιαίτερα μεγάλη ανάμεσα στα αγόρια (40% των αγοριών στην Κύπρο, σε σχέση με 22% που είναι ο μέσος όρος της έρευνας για τα αγόρια).

Επίσης, με βάση την κλίμακα Lie/Bet που χρησιμοποιήθηκε στην έρευνα για εκτίμηση του ποσοστού μαθητών που είναι προβληματικοί παίκτες, φαίνεται ότι το 6,6% των μαθητών παρουσιάζουν προβληματικό στοιχηματισμό (σε σχέση με 5% των Ευρωπαίων μαθητών). Η

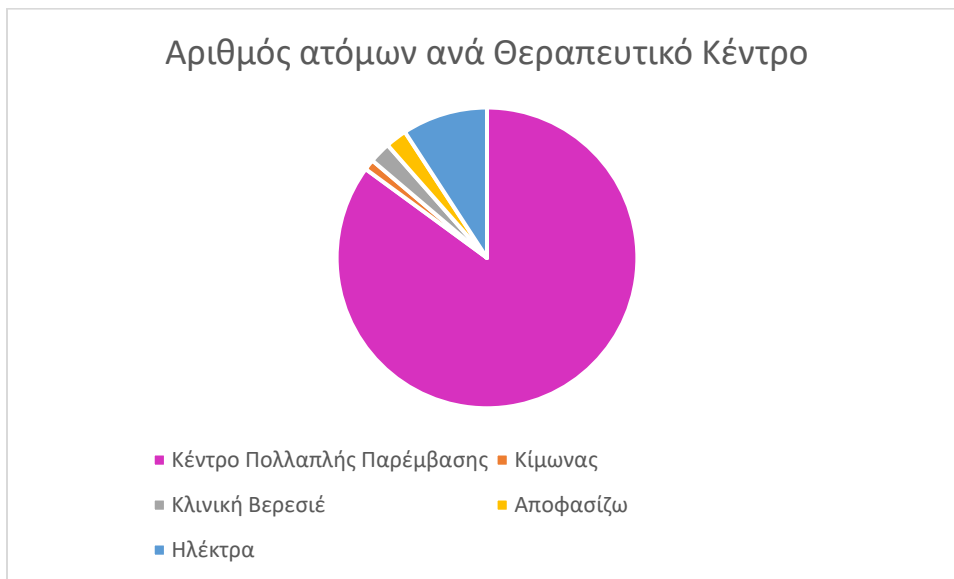
διαφορά αυτή είναι ιδιαίτερα εμφανής ανάμεσα στα αγόρια, 9,3% των οποίων ήταν προβληματικοί παίκτες, σε σχέση με το 6,3% που ήταν ο μέσος όρος της έρευνας ανάμεσα στα αγόρια.

Σε ό,τι αφορά την κατηγορία παιχνιδιού, η μεγαλύτερη διαφορά μεταξύ των μαθητών στην Κύπρο και τους μαθητές στην Ευρώπη είναι στα ποσοστά στοιχηματισμού σε παιχνίδια όπως Λόττο, Τζόκερ, Σκρατς, Bingo, Κίνο κλπ.

Επίσης, τα ποσοστά στοιχηματισμού ανάμεσα στους μαθητές στην Κύπρο είναι αρκετά ψηλότερα εκτός διαδικτύου (33%, σε σχέση με 16% στο διαδίκτυο). Σε σχέση με την προηγούμενη σειρά της έρευνας, φαίνεται ότι έχει αυξηθεί το ποσοστό των μαθητών που στοιχηματίζουν χρήματα εκτός διαδικτύου

ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΙΤΗΣΗΣ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΖΟΓΟ

Κατά το 2020, 5 δομές παρέδωσαν στοιχεία αίτησης θεραπείας λόγω παθολογικής ενασχόλησης με τα τυχερά παιχνίδια. Έγινε εισαγωγή και ποιοτικός έλεγχος των δεδομένων, τόσο μεταξύ των δομών που παρέδωσαν στοιχεία όσο και σε επίπεδο κάθε κέντρου ξεχωριστά.

Βρέθηκε ότι κατά το συγκεκριμένο έτος, αιτήθηκαν θεραπείας λόγω παθολογικής ενασχόλησης με τα τυχερά παιχνίδια 87 άτομα, εκ των οποίων οι περισσότεροι βρέθηκαν στο Κέντρο Πολλαπλής Παρέμβασης.

Το **Κέντρο Πολλαπλής Παρέμβασης** παρέχει εύκολη πρόσβαση χαμηλής οδού και απευθύνεται σε όλα τα εξαρτημένα άτομα άνω των 22 χρονών χωρίς την εφαρμογή κριτηρίων αποκλεισμού σε σχέση με το φύλο, την καταγωγή, εθνικότητα, φυλή, χρώμα, πολιτικές πεποιθήσεις, σεξουαλικές προτιμήσεις, θρησκεία, πνευματική και σωματική αναπηρία, κατάσταση υγείας. Το Κέντρο καλύπτει τις επαρχίες Λευκωσίας, Λάρνακας και Ελεύθερης Αμμοχώστου για απεξάρτηση από παράνομες ουσίες ενώ Παγκύπρια προσφέρει υπηρεσίες για απεξάρτηση από την παθολογική ενασχόληση με τα τυχερά παιχνίδια.

Το πρόγραμμα **ΗΛΕΚΤΡ-Α** απευθύνεται σε παιδιά, έφηβους και ενήλικες που παρουσιάζουν επίμονη ενασχόληση με ηλεκτρονικά τυχερά παιχνίδια και στοιχήματα ή άλλου είδους ηλεκτρονική εξάρτηση και στα οικεία τους άτομα.

Τα κέντρα εξωτερικής διαμονής **Κίμωνας, Κλινική Βερεσιέ και Αποφασίζω**, απευθύνονται σε ενήλικα άτομα τα οποία κάνουν πειραματική ή συστηματική χρήση νόμιμων και παράνομων ουσιών αλλά και ατόμων που παρουσιάζουν μεταξύ άλλων παθολογική ενασχόληση με τα τυχερά παιχνίδια,

Περίπου οι μισοί χρήστες που αιτήθηκαν θεραπείας, ανέφεραν ως επαρχία διαμονής τη Λευκωσία ενώ οι υπόλοιποι ανέφεραν είτε τη Λεμεσό 25% είτε τη Λάρνακα 17%.

A. Ιστορικό Θεραπείας, Ιστορικό Ενασχόλησης με τον τζόγο & Πηγή Παραπομπής

- Περίπου 7 στους 10 αιτήθηκαν θεραπείας για πρώτη φορά.
- Ο χρόνος που μεσολαβεί από την έναρξη της ενασχόλησης με τον τζόγο μέχρι την πρώτη εμφάνιση του χρήστη στο σύστημα θεραπείας, είναι για κάθε είδος παιχνιδιού κατά μέσο όρο ο παρακάτω:

Ξυστό/κρατικό λαχείο	16 χρόνια
Αριθμολαχεία (Τζόκερ, Λόττο, ΠΡΟΤΟ, ΚΙΝΟ κλπ)	14 χρόνια
Τόμπολα/Bingo	16 χρόνια
Αθλητικό Στοιχείμα σε Πρακτορείο	14 χρόνια

Κληρώσεις	9 χρόνια
Παιχνίδια Καζίνο	6 χρόνια
Διαδικτυακά Αθλητικά Στοιχήματα	11 χρόνια
Διαδικτυακά Τυχερά Παιχνίδια	8 χρόνια
Ιπποδρομιακά στοιχήματα	14 χρόνια

Φαίνεται δηλαδή ότι πιο σύντομα οδηγούνται στη θεραπεία οι χρήστες που ασχολούνται με παιχνίδια καζίνο και πιο αργά οι χρήστες που ασχολούνται με ξυστό/κρατικό λαχείο και Τόμπολα/bingo.

Ως πηγή παραπομπής, αναφέρθηκε από τους περισσότερους είτε η **αυτό-αναφορά** (35%), είτε η παραπομπή τους από το **στενό οικογενειακό περιβάλλον** (35%).

B. ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ-ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΑΤΟΜΩΝ ΠΟΥ ΒΡΕΘΗΚΑΝ στις ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΕΣ ΔΟΜΕΣ

Φύλο: Σχεδόν όλα τα άτομα που αιτήθηκαν θεραπείας λόγω προβληματικής ενασχόλησης με τα τυχερά παιχνίδια ήταν άνδρες (96%). Μόνο 3 άτομα ήταν γυναίκες.

Ηλικία: Η διάμεσος ηλικία των ατόμων που βρέθηκαν στη θεραπεία ήταν τα 34 έτη (min: 19, max: 64).

Υπηκοότητα: Οι περισσότεροι (9 στους 10) ήταν Κύπριοι.

Συνθήκες Διαβίωσης: Σχεδόν οι μισοί ζούσαν είτε με σύντροφο ή/και παιδί (47%) είτε με τους γονείς τους (35%). Η διάμεσος ηλικία των ατόμων που ζούσαν με τους γονείς τους ήταν τα 31 έτη (min:19, max:61), γεγονός που ενδεχομένως να οφείλεται από τη μια στην παραδοσιακή μορφή της κυπριακής οικογένειας όπου οι νέοι συνεχίζουν να μένουν στην οικογενειακή εστία αρκετά χρόνια μετά την ενηλικίωση, και από την άλλη, ενδεχομένως να οφείλεται στο γεγονός ότι η παθολογική ενασχόληση με τα τυχερά παιχνίδια έχει επανειλημμένα βρεθεί να αποτελεί παράγοντα για αδυναμία διατήρησης μόνιμης στέγης (Orford και συν., 2009).

Εκπαίδευση: Σε αντίθεση με τους χρήστες αλκοόλ οι οποίοι συχνά αναφέρουν την πρωτοβάθμια εκπαίδευση, ως το ανώτερο εκπαιδευτικό επίπεδο, τα άτομα που αιτούνται θεραπείας λόγω προβληματικής ενασχόλησης με τα τυχερά παιχνίδια, αναφέρουν είτε δευτεροβάθμια εκπαίδευση (57%) είτε ακόμη και τριτοβάθμια εκπαίδευση (36%). Λίγοι είναι αυτοί που βρίσκονται στη θεραπεία και αναφέρουν την πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως το ανώτερο εκπαιδευτικό επίπεδο. Τα αποτελέσματα αυτά βρίσκονται σε συνάφεια με μεγάλη Βρετανική έρευνα (gambling commission report) η οποία έχει δείξει ότι τα άτομα με υψηλό μορφωτικό επίπεδο, έχουν μεγαλύτερο ρίσκο στο να αναπτύξουν εξάρτηση από την ενασχόληση με τυχερά παιχνίδια, σε αντίθεση με τα άτομα με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο. Η ίδια έρευνα έδειξε επίσης πως τα άτομα με υψηλό μορφωτικό επίπεδο είναι δύο φορές πιο πιθανό να στοιχηματίσουν σε “slot machines” (φρουτάκια/κουλοχέρη) και πέντε φορές πιο πιθανό να στοιχηματίσουν διαδικτυακά απ’ότι τα άτομα με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο. Η μόνη κατηγορία τυχερών παιχνιδιών που βρέθηκε να ασχολούνται κυρίως τα άτομα με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο ήταν το bingo και οι αριθμολαχείες (NatCen Social Research, 2017).

Απασχόληση: Η πλειοψηφία των ατόμων που βρέθηκαν στη θεραπεία ανέφεραν σταθερή απασχόληση (80%). Έρευνες έχουν δείξει ότι τα άτομα τα οποία έχουν σταθερή απασχόληση τείνουν να ασχολούνται πιο ενεργά με τα τυχερά παιχνίδια και να έχουν θετική στάση απέναντι σε αυτά (Orford και συν., 2009).

Υποκειμενικές Αντιλήψεις – Τομείς που έχουν επηρεαστεί: Αρκετά από τα άτομα που βρέθηκαν στη θεραπεία, ανέφεραν ότι οι πιο κάτω τομείς επηρεάστηκαν λόγω της παθολογικής ενασχόλησης τους με τα τυχερά παιχνίδια: Οικονομικά Προβλήματα (77%), Ψυχική Υγεία (70%), οικογενειακά προβλήματα (62%), Κοινωνικά Προβλήματα (45%), Αύξηση καπνίσματος (35%), επαγγελματικά προβλήματα (27%) και ένα σημαντικό ποσοστό ανέφερε αυτοκτονικές σκέψεις (20%).

Γ. ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΩΝ ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΝΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΜΕ ΤΑ ΤΥΧΕΡΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ

Στα άτομα που βρέθηκαν στη θεραπεία, χορηγήθηκε η σύντομη έκδοση του Problem Gambling Severity Index (PGSI - short) ενός εργαλείου που αποτελείται από τρεις ερωτήσεις (εκτός

κινδύνου προβληματική /παθολογική ενασχόληση) και το ερωτηματολόγιο «Lie/bet» ένα πολύ συνοπτικό εργαλείο αυτοαξιολόγησης με υψηλή ευαισθησία και εξειδίκευση που αποτελείται από δύο μόνο ερωτήσεις για διάκριση του βαθμού ενασχόλησης με το τζόγο.

Ως αναμενόμενο 9 στους 10 παρουσίαζαν σοβαρή και παθολογική ενασχόληση με τον τζόγο κατά τον τελευταίο χρόνο. Λίγα ήταν τα άτομα τα οποία ήταν εκτός κινδύνου, τα οποία κατά τον τελευταίο χρόνο ή και περισσότερο χρονικό διάστημα βρίσκονται υπό θεραπευτική παρακολούθηση.

Δ. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΝΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΜΕ ΤΑ ΤΥΧΕΡΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ

Παρακάτω αναφέρεται το ποσοστό των ατόμων που δήλωσε ότι ξόδεψε χρήματα κατά τον τελευταίο χρόνο σε συγκεκριμένα παιχνίδια κατά σειρά προτίμησης

Αθλητικό στοίχημα σε πρακτορείο	68%
Διαδικτυακά Αθλητικά Στοιχήματα	44%
Παιχνίδια Καζίνο	40%
Αριθμολαχεία (Τζόκερ, Λόττο, ΠΡΟΤΟ, ΚΙΝΟ κλπ)	40%
Διαδικτυακά Τυχερά Παιχνίδια	28%
Ιπποδρομιακό Στοιχήμα	19%
Ξυστό Κρατικό / Τόμπολα Bingo	16%

Ε. ΣΥΝΝΟΣΗΣΗ

Η παθολογική ενασχόληση με τα τυχερά παιχνίδια συχνά συνυπάρχει με ποικιλία άλλων διαταραχών και με κατάχρηση εξαρτησιογόνων ουσιών, με προεξάρχουσα τη χρήση καπνού και αλκοόλ.

Περίπου ένα στα τρία άτομα (35%) που βρέθηκαν στη θεραπεία λόγω παθολογικής ενασχόλησης με τα τυχερά παιχνίδια παρουσίασαν κατάθλιψη, άγχος και άλλες ψυχικές διαταραχές

Επίσης, περίπου ένας στους πέντε έκαναν κατάχρηση αλκοόλ (21%) και παράνομων ουσιών εξαιτίας της ενασχόλησης με τα τυχερά παιχνίδια (23%).

ΣΤ. ΕΚΒΑΣΗ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ

Ένα υψηλό ποσοστό (35%) παρουσιάζει πρόωρη εγκατάλειψη και διακοπή της θεραπείας ενώ αρκετοί συνεχίζουν τη θεραπεία (40%). Μόνο έξι άτομα κατάφεραν να ολοκληρώσουν το θεραπευτικό πλάνο.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ESPAD Group (2020), ESPAD Report 2019: Results from the European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs, EMCDDA Joint Publications, Publications Office of the European Union, Luxembourg.
- Gainsbury SM, Russel, A., Hing, N, Wood, R., Lubman, D., Blaszczynski, A. (2015). How the Internet is changing gambling: Findings from an Australian prevalence survey. *J Gambl Stud*, 31:1–15.
- NatCen Social Research, 2017. Gambling behaviour in Great Britain in 2015.
- Orford J, Wardle H, Griffiths M, Sproston K, Erens B. (2010) The role of social factors in gambling: evidence from the 2007 British Gambling Prevalence Survey. *Community Work Fam* 13, 257–71.
- Raylu, N., Oei, TP. (2002). Pathological gambling: A comprehensive review. *Clin Psychol Rev*, 22:1009–1061.
- ΑΑΕΚ (2019). Παγκύπρια Επισκόπηση Γενικού Πληθυσμού για το κάπνισμα, το αλκοόλ και άλλες ψυχοδραστικές ουσίες. Αρχή Αντιμετώπισης Εξαρτήσεων Κύπρου.
- Γαβαλά Ιωάννα, Κυμιώνη Μαρία, Μορφέση Διαμάντω, (2015), Συσχέτιση του τζόγου με αυτοκτονικές σκέψεις και απόπειρες αυτοκτονίας, Τεχνολογικό εκπαιδευτικό ίδρυμα Κρήτης.